

Προλεγόμενα

Τα κείμενα που απαρτίζουν αυτόν τον τόμο είναι η συνέχεια μιας αρθρογραφίας που το προηγούμενο μέρος της (1987-1991) έχει δημοσιευθεί με τον τίτλο *Φιλελευθερισμός και τρομοκρατία. Πολιτικά κείμενα* (Πρίσμα, Αθήνα 1991). Συνέχεια μιας αλληλουχίας οδυνηρών καταγραφών εκεί που η σκέψη συναντιέται με την «πραγματικότητα», με όρους άλλωστε που εξασφαλίζουν εκ των προτέρων τη συντριβή της. Με μια έννοια πρόκειται για κείμενα που θα μπορούσαν να μην έχουν γραφτεί διόλου, αφού ο κόσμος είναι βέβαιο πως θα συνεχίσει να βαδίζει προς τα εκεί που ήδη κατευθύνεται, με ή χωρίς τον ενοχλητικό βόμβο τής δυσαρέσκειας εκ μέρους υποκειμένων που δεν είναι δυνατό να διασφαλίσουν κανένα πιστοποιητικό νομιμότητας μέσα στη διαμορφούμενη κατάσταση των πραγμάτων. Ας πούμε ότι γράφτηκαν χάρη σε μια ιδιοτροπία τού άκαμπτου νόμου τής ιστορικής εξέλιξης, που για να επιβάλλει τις νομοτελειακά προκαθορισμένες «λύσεις» του χρειάζεται να παραγάγει πρώτα ορισμένες υβριδικές, δοκιμαστικές μορφές, καταδικασμένες να θυσιαστούν ένδοξα στον βωμό τού *πραγματικά* πραγματικού.

Αρθρογραφία λοιπόν σε διάφορα έντυπα, υπό την πίεση ειδικών «καταστάσεων ανάγκης», παρότι ελπίζω ο νοήμων αναγνώστης θα διαπιστώσει πόσα έτη φωτός χωρίζουν αυτήν τη γραφή από εκείνο που λέμε δημοσιογραφία. Δεν ανήκει βεβαίως ούτε στο είδος που καλούμε γενικώς θεωρία, κυρίως επειδή δεν έχει την πολυτέλεια (δηλαδή τον χρόνο και την ψυχραιμία) μιας

σφαιρικής ενατένισης των πραγμάτων από την ασφαλή θέση τής πανεπιστημιακής έδρας, τού έμμισθου ερευνητικού πόστου ή τής οιουδήποτε είδους δημοσιολογικής εμβριθείας. Στην πραγματικότητα, όλη η θεωρία είναι εδώ, η φιλοσοφία, η κοινωνιολογία και η κοινωνική ανθρωπολογία, η οικονομία, η ιστορία, η ψυχανάλυση, η αφηγηματολογία, υπονοούνται σταθερά στο βάθος και κινητοποιούνται την κάθε στιγμή, «εφ' όλης τής ύλης» όπως λέμε, κάθε που ειδικές περιστάσεις απαιτούν εκβιαστικά και αιφνίδια τον φωτισμό τους: αν μου επιτρέπεται η έκφραση, πρόκειται για ασκήσεις θεωρητικής ετοιμότητας υπό συνθήκες που αντιμάχονται με όλες τους τις δυνάμεις τη θεωρία. Εδώ πραγματικά η σκέψη δεν είναι ούτε πολυτέλεια ούτε ανάπαυλα, μόνο εκείνο το πενιχρό μέσο διάσωσης που, όπως είχε πει κάποιος, «αστράφτει αιφνίδια τη στιγμή τού κινδύνου».

Τα κείμενα αυτά είναι, τέλος, δακτυλικά αποτυπώματα των ίδιων των ιστορικών στιγμών που υπαγόρευσαν τη γραφή τους: μέσα τους διαβάξει κανείς τα βαριά βήματα τής αλλαγής ενός αιώνα, στο τραγικό κλίμα μιας ιλιγγιώδους καθόδου προς τη βαρβαρότητα χωρίς πλέον συλλογικά υποκείμενα ικανά να την ανακόψουν. Αφιερώνονται σε κάποιους φίλους – στον Γεράσιμο Λυκιαρδόπουλο, στη Δώρα Λαφαζάνη και άλλους, των οποίων τα ονόματα αναφέρονται ή και δεν αναφέρονται στα ίδια τα κείμενα, με τους οποίους βοηθήκαμε κάποια στιγμή από την ίδια μεριά μίας ή περισσότερων από τις πολεμικές γραμμές που ορίζουν τον άξονα τού βιβλίου.

Οι πρώτες δημοσιεύσεις τους είναι:

- «Εθνικισμοί σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο»: *Ιδεοδρόμιο*, 34/ περ. β΄, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1995.
- «Θρησκευτική αναβίωση σήμερα: μύθος ή πραγματικότητα;»: *Ελευθεροτυπία*, 31 Ιουλίου 1998.
- «Στις πηγές τής εθνικής ιδεολογίας»: *Πλανόδιον*, 31, Μάιος 2000.
- «Μια ελληνικότητα πολλαπλών χρήσεων»: *Πλανόδιον*, 20, Ιούνιος 1994.
- «Το πρόσωπο (του νάρκισσου) και ο έρωσ (της ισχύος)»: *Σημειώσεις*, 46, Μάρτιος 1996.
- «Κράτος, Εκκλησία, Παιδεία, και αυταπάτες “προοδευτικών”», I: *Αυγή*, 18/4/2001.
- «Εκπαιδευτικός “εκσυγχρονισμός” και μηχανισμοί εξουσίας» («Κράτος, Εκκλησία, Παιδεία, και αυταπάτες “προοδευτικών”», II): *Αυγή*, 18/5/2001.
- «Ανάληπτες ευαισθησίες, ή ο καημός τού δημαγωγού»: *Πλανόδιον*, 33, Νοέμβριος 2001.
- «Για τη σύγχρονη εικονολατρεία, ή η φαντασιώδης υφή τής αγοράς»: *Χάος*, 2, Μάρτιος-Απρίλιος 1995.
- «Τα εσωτερικά σύνορα, ή φυγάδες του εικοστού αιώνα»: *Προπαγάνδα*, 1, α΄ εξάμηνο 1997.
- «“Δημοκρατικές” μορφές ολοκληρωτισμού»: *Αυγή*, 12 Απριλίου 1998.
- «Η αστοχία μιας ορισμένου τύπου ρητορικής κατά τού ρατσισμού και τής ξενοφοβίας»: *Αυγή*, 7 Ιουνίου 1998.
- «Οι καθηγητές και ο Σορίν: αντικατοπτρισμοί από τον πλανήτη τής βίας»: *Αυγή*, 25 Οκτωβρίου 1998.
- «Ολυμπιακός φασισμός και σοσιαφιλελεύθερο κράτος» («Οικοκτονίες», I): *Πλανόδιον* 26, Δεκέμβριος 1997.
- «Σε ποιον ανήκουν η γη, τα φυλλώματα, το νερό;» («Οικοκτονίες», II): *Αυγή*, 14/11/1999.
- «Πώς διαβάζεται ο φάκελος Οτσαλάν; Η συνέχεια μιας συζήτησης»: *Εποχή*, 9 Μαΐου 1999.

«Περί φονταμενταλισμού και τρομοκρατίας, ή η δολοφονία των λέξεων» («11 Σεπτεμβρίου 2001 – η επόμενη μέρα»): παρουσιάστηκε στις 17 Οκτωβρίου 2001 σε εκδήλωση της Αυτόνομης Συνσπείρωσης Χαλανδρίου και αναδημοσιεύθηκε στην *Εποχή*, 21 Οκτωβρίου 2001.

«Η τεχνική και το τέλος τού κόσμου»: *Ελευθεροτυπία*, ειδικό αφιέρωμα, Δεκέμβριος 1998.

ΦΩΤΗΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ